

Kirjastohankkeet - innovaatioita ja puurtamista

Aimo Virtanen

Kirjastot ovat viime viikkoina ahkeroineet paitsi arkityön myös kehittämisen parissa. Ensi vuoden hanke-esitykset on pitänyt jättää hallintovirastoon 24.9. mennessä. Aivan kiitettävästi niitä onkin kertynyt, ja tässä vaiheessa varmuudella voi sanoa vain sen, että ihan kaikkeen ei rehtorilla todennäköisesti rahaa riitä.

Kirjastoalan hankkeet kilpailevat vuoden 2002 rehtorin määrärahojen jaossa kaikkien muiden hankkeiden kanssa. Seuraavassa analysoidaan Helsingin yliopiston kirjastojen omia hankkeita, joihin ei ole tulossa opetusministeriön hankerahoitusta.

Varsinaisten hankkeiden lisäksi kirjastopalveluita kehitetään perustamalla kirjasto- ja tietopalveluiden kehittämisjohtajan virka hallintovirastoon. Tätä varten perustetaan oma vastuualue, jolle kaikki keskitetysti hallinnoitavat kirjastotoimen varat sijoitetaan. Tavoitteena on saada varat myös Helsingin yliopiston elektronisen kirjaston kirjastonhoitajan virkaan.

28.9.2001 mennessä (määräaika 24.9.) varsinaisia kirjastohanke-esityksiä on tullut yhteensä 11 kappaletta. Näistä neljä koskee pääasiassa luetteloiden konvertointia. Lisäksi yhdessä konvertointi muodostaa huomattavan osuuden koko hankkeesta. Kuusi hanketta kohdistuu kirjastojen kehittämiseen (suunnittelu, laatu, verkkotaidot, sähköinen tiedotus) ja yksi muutoista aiheutuviin kustannuksiin.

Kirjastojen hankelistasta noin puolet on muodollisesti uusia ja toinen puoli jatkohankkeita. 'Uusista' hankkeista kaksi koskee vanhan pahvikortiston konvertointia HELKA-luetteloon ja yksi [humanistisen tiedekunnan kirjastojen](#) muuttoa. [Viikin tiedekirjaston](#) hanke *kokoelmien laatu* sisältää sekin huomattavan panostuksen kortistojen konvertointiin. Hanke kokonaisuutena on rakennettu siten, että se välittää kuvan määrätietoisesta kokoelmien laadullisesta kehittämisestä ja on sellaisena hankkeista ehkä innovatiivisin. Myös [Kumpulän tiedekirjaston](#) *kokoelmakompassi* -hanke tähtää selkeästi kirjaston kehittämiseen, joskin siinä laadulliset elementit jäävät enemmän peittoon kuin Viikin hankkeessa.

Kortistojen konvertointi

Kirjastoarvioinnin yksi toimenpide-ehdotuksista koski luetteloiden takautuvaa konvertointia. Tämä onkin välttämätön tehtävä ja edellyttää ehdottomasti lisärahoitusta. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että keskustakampuksella on edetty - joko tietoisesti tai tiedostamatta - kahta väylää: kolme kirjastoa on tehnyt erilliset konvertointia koskevat hanke-esityksensä ja keskustakampuksen kirjastotoimikunta yhden kooste-esityksen, jossa em. kirjastojen lisäksi ovat mukana kaikki muutkin kampuksen kirjastot.

Konvertointiin rahaa tulisi osoittaa harkitusti ja hallitusti siten, että pahimmat luetteloinnin

jälkeenjääneisyydet saadaan korjatuksi. Mitoitusperusteet lienevät hanke-esityksissä oikein arvioituja, joskin aina on olemassa vaara, että tehtävään soveltuvaa, osaavaa henkilökuntaa ei ole saatavissa tai että hankerahoituksella palkattuja joudutaan käyttämään tai säästösyistä käytetään muihinkin kuin hankkeessa kuvattuihin tehtäviin. Kun konvertoinnista on jo tähän mennessä saatu runsaasti kokemuksia, mitoituksen optimointi lienee luontevasti toteutettavissa.

Erikseen on syytä kysyä, onko nyt tehtyjen konvertointihanke-esitysten kattavuus riittävä. Asiaa on tarkoitus selvittää ajan salliessa.

Konvertoinnin osalta ei ole merkitystä sillä, onko ja missä määrin tarkoitukseen myönnetty rahoitusta aiemmin, joskin em. mitoitusta ja samalla varojen käyttöä koskeva arviointi on tarpeen tehdä huolella. Rahoituksen volyymia arvioitaessa on päähuomio kiinnitettävä jäljellä olevan tehtävän laajuuteen ja samalla tasapuolisuuteen eri kirjastoyksikköjen kesken. Ei ole tosin itsestään selvää, mikä osa kortistosta on välttämättä HELKA-luetteloitava ja mitkä osat voidaan poistaa tai siirtää Kuopioon Varastokirjastoon. Tässä kohden on syytä luottaa kirjastolaisten itsensä ammattitaitoon ja harkintakykyyn sekä heidän mahdollisesti käyttämäänsä tieteenalakohtaiseen asiantuntija-apuun.

Muut hankkeet

Jatkoa tänä tai aiempina vuosina käynnistyneille ovat (1) *humanistisen tiedekunnan kirjastotoiminnan suunnittelu*, kasvatustieteellisen tiedekunnan koordinoima keskustakampuksen kirjastojen yhteishanke (2) [*akateemiset verkkotaidot*](#), Viikin tiedekirjaston (3) *NOVA-kirjastotoiminta* sekä yhteishanke (4) *Kirjastojen sähköinen tiedotus*. Edellä jo kuvatun Viikin (5) *kokoelmien laatu* -hankkeen lisäksi uusia avauksia edustavat (6) *Kumpulan kokoelmakompassi* sekä (7) *humanistisen tiedekunnan kirjastojen muutot* -hanke. Muuttokustannuksista on sovittu viime vuonna, että tekninen osasto hoitaa ne. Muutoin on huomattava, että tämän listan kuten muutkaan tässä tekstissä mainitut hankkeet eivät ole prioriteettijärjestyksessä.

Muut kirjastoihin liittyvät hankkeet

Kirjastot ovat mukana useissa hankkeissa, jotka valmistelussa on sijoitettu joko yliopiston kokonaisstrategia tai opintoasiat -koreihin. Näistä esimerkkejä ovat *Viikin kampuksen opetuksen tukipalvelujen kehittämishanke* sekä *Opiskelijakirjaston virtuaaliyliopistohankkeet 2001 - 2003* - [*Oppimiskeskuspalvelut*](#). Kirjastotoimikunnan ja hankkeiden valmisteluryhmän jäsenillä on mahdollisuus ottaa kantaa kaikkiin tiedossa oleviin hankkeisiin, mutta niitä ei tässä yhteydessä käsitellä yksityiskohtaisesti.

Kirjoittaja on kirjastotoimikunnan sihteeri[aimo.virtanen@helsinki.fi]